

EEN VERZAMELEXCURSIE IN LANGENBOOM, 29 EN 30 JULI 2002

Lang gewacht.....

Anton Janse*

Na ongeveer anderhalf jaar geleden te zijn aangekondigd, is het er eindelijk van gekomen. Zoals ik in mijn verhaal van augustus verleden jaar schetste (lit. 2), werd aanvankelijk uit ondiepere lagen zand gewonnen. Rivier- en dekzanden, waarin niet de gewenste fossielinhoud voorkomt. Vervolgens hebben vergunningkwesties en milieubezwaren dieper zuigen een poos vertraagd. Toen dit eenmaal op orde was, moest er een zwaardere zuiger van elders worden aangevoerd, die bij de eerste pompproef zoveel storingen vertoonde dat de machine gereviseerd diende te worden. Voor de vele liefhebbers om daar te gaan verzamelen een werkelijke geduldtoets! Half juni vernam ik dat er goed materiaal naar boven kwam, ben zelf dat nog even wezen controleren en bij de exploitant toelating wezen vragen, eindelijk was het zover!

De dagen voor het bewuste weekend waren guur en druilerig, na het weekend gietregen. Mar en ondergetekende hebben gedurende die tijd in het naburige dorp Zeeland gekampeerd. (Waar begint een mens aan!?) Voor de verzamelaars zorgden de weergoden voor een droog en zelfs zonnig weertje. Heerlijk verzamelen in een tot recreatiegebied omgevormd zandputten terrein. Rustig was wat anders, want op het naastgelegen terrein werd de jaarlijkse motorcross, die kennelijk landelijke bekendheid geniet verreden. Dit was niet in mijn planning opgenomen, excuses aan de deelnemers hiervoor. Anders had ik bij de benodigdheden nog wel oordoppen vermeld.

Ondanks de korte termijn waarop ik de uitnodiging voor de excursie het licht liet zien, waren er tot mijn tevredenheid op zaterdag een veertigtal (inclusief aanhang) verzamellustigen. De zondag was aanmerkelijk rustiger, met een tiental verzamelaars. Op het stort was het hard werken, het opgebrachte sediment diende nat of droog (voor grote stukken of haaiantanden) te worden gezeefd. De fossielinhoud was rijk, twee keer matig fijn zeven en een drie literzak was gevuld. Mollusken, koralen, tanden en vrij veel resten van zeezoogdieren heb ik de revue zien passeren, ook aardig wat otolieten (hierover later nog een opmerking) en zo nu en dan een "klapstuk".

De titel van dit verhaal is "Lang gewacht...", stil gezwegen, is het vervolg van deze volksspreuk. Wel, naar mijn mening kan nu echter het rumoer losbarsten. Er is mij door deelnemers en ongeorganiseerden, die ook ruim op de "site" aanwezig waren, vele malen de vraag gesteld: hoe oud is dat? Mondelinge mededeling van Adrie Burger: een boring 1 km ten noorden van Langenboom geeft een fossielenoogst uit het Laat-Pliocene. Helaas! Deze boring

is op 20 m gestopt. Naar ik van de exploitant vernam, was de zuiger nu tot max. 35 m diep bezig. Laat-Pliocene getuigen zijn aanwezig in de vorm van *Laevicardium parkinsoni*, *Lentidium complanatum* en *Cerastoderma edule edulinum*, de laatste weliswaar ronder van vorm dan wij uit het Antwerpse kennen.

Daarnaast vonden van de uit het Mioceen bekende koralen *Flabellum* en *Stephanophyllia*. Mollusken uit het Laat-Mioceen: *Dentalium* aff. *badense* en *Astarte anus*. Heering (lit. 1) vermeldt al zijn twijfels omtrent de *Dentalium*, het kan ook *Dentalium costatum* zijn, door Wood uit het Engelse Pliocene genoemd. De boring waaruit hij beschrijft, lag in het naburige Mill. Zelf ken ik de *D. badense* uit het Langenfelde van Gross-Pampau. Deze is veel minder conisch dan de *Dentalium* die we hier aantreffen. Van de *D. costatum* bezit ik geen referentiemateriaal.

Astarte anus is een bivalve uit de groep *Astarte trigonata*, door Nyst uit het Diestien (Mioceen) beschreven, ruim vertegenwoordigd in Langenboom, nauw verwant met *Astarte reimersi*, bekend uit de Gram-klei. Een discussie over deze soorten is te vinden bij Rasmussen (lit. 3). Van *Astarte trigonata* zijn enkele vondsten uit het Zeeuwse bekend. Vraag is echter: is dit dezelfde soort die door Nyst is beschreven?

Omtrent ouderdom, afzettingssomstandigheden en stratigrafische situatie, kan een boring terplaatse een boel veronderstellingen rechtzetten. Voorlopig moeten we het met veronderstellingen en hypothesen doen.

In het materiaal komen ook redelijk veel otolieten voor. Kenner van deze materie, Christiaan Hoedemakers was niet weg te slaan. Hopelijk kan hij na analyse van deze materie enig licht op de stratigrafische herkomst laten schijnen. Verder was hij onmisbaar om door anderen verloren gegaande verzamemonsters in ontvangst te nemen en op de goede plek terug te bezorgen.

Al met al een geslaagde verzameltocht, met veel stof tot stratigrafische en nomenclatorische discussies. Geruchten zijn er voor verdere exploitatie van de zandwinning, later dit jaar, zodat er gezocht kan blijven worden. Het meeste zand wordt gebruikt voor de aanleg van de nieuwe A 50, tussen Oss en Eindhoven.

Literatuur

- 1 Heering, S., 1950. Pelecypoda (and Scaphopoda) of the Pliocene and Older-Pleistocene deposits of the Netherlands. - Meded. Geol. Sticht. Ser. C - IV - 1 - No. 9.
- 2 Janse, A.C., 2001. Langenboom. - Afzettingen WTKG vol. 22 (3), p. 56.
- 3 Rasmussen, L.B., 1956. The mariene Upper Miocene of South Jutland and its molluscan fauna. - Danm. Geol. Unders., (2) 81, 166 p.

**Anton Janse, G.v. Voornestraat 165, 3232 BE Brielle,
email acjanse@hemet.nl*